

binnenlandse zaken en sociale zaken met de regeringscommissaris tijd moeten nemen om het gehele probleem eens rustig door te spreken, waarna enkele vaste punten in het oog moeten worden gevat, die wegwijzer worden voor het te voeren beleid.¹

Een week na van Boeyens brief gaf van Lidth de Jeude aan, hoe men verder met de vluchtelingen kon handelen. 'Evacuatie naar West-Indië op enigszins ruime schaal moet', schreef hij, 'als uitgesloten worden beschouwd' – evacuatie naar Nederlands-Indië was daarentegen nu wèl mogelijk gebleken; men kon, meende hij, die evacuatie uit Engeland èn uit Portugal gaan voorbereiden. In Engeland zou zij door het Londense Rode Kruis ter hand genomen worden en in Portugal zou de gezant te Brussel, mr. B. Ph. baron van Harinxma thoe Slooten, optredend als gedelegeerde van de regeringscommissaris en van het Londense Rode Kruis, het nodige kunnen doen.²

Wat toen verricht is, zullen wij in hoofdstuk 7 beschrijven.

Hier volstaan wij met op te merken dat in de zomer van '40, toen Portugal bereid was Nederlandse vluchtelingen uit Frankrijk op te nemen, mits zij naar elders konden doorreizen, ruim tweeduizend van die vluchtelingen, hoofdzakelijk Joden, in Frankrijk waren komen vast te zitten door de botte, naar ons oordeel hoofdzakelijk op afkeer van Joden gebaseerde weigering van de gouverneurs van Suriname en de Antillen om die vluchtelingen toe te laten – een weigering waarbij de regering zich in de persoon van minister Welter neergelegd had.

Strijdkrachten

Als men er in mei en juni in geslaagd was, uit België en Frankrijk alle zich daar toen bevindende Nederlandse militairen en Nederlandse burgers van dienstplichtige leeftijd naar Engeland te vervoeren, dan zouden de strijdkrachten welke de regering tot haar beschikking kreeg, enkele duizenden personen méér omvat hebben dan nu het geval was. Wel waren, wat de Militaire Luchtvaart betreft, de personen van de vlieg scholen te Haamstede (Schouwen) en Souburg (Walcheren) ontkomen, met inbegrip van de leerlingvliegers, maar van de overige wapens van de landmacht had niet veel meer dan een allegaartje Engeland bereikt. Daarentegen was de marine

¹ Brief, 21 aug. 1940, van van Boeyen aan van Kleffens (a.v.). ² Brief, 28 aug. 1940, van van Lidth de Jeude aan van Kleffens (*Enq.*, dl. VI b, p. 26).